EŞİTLİĞE DEĞER
Bir AÇEV Girişimidir

YAYINLARIMIZ | KASIM 2026

Bakım Emeğinin Ücretlendirilmesi: Kadınların Özgürleşmesine Giden Bir Yol

Ekonominin devamlılığını sağlayan, toplumun yeniden üretimini mümkün kılan ve yaşamın sürdürülebilmesi için vazgeçilmez olan bakım emeği, tarih boyunca büyük ölçüde kadınların *"karşılığı olmayan sorumluluğu"* olarak görülmüştür. Çocukların büyütülmesi, yaşlıların ve hastaların bakımı, yemek, temizlik ve hane içindeki diğer işler, ekonomik bir değer üretmelerine rağmen çoğunlukla sevgi, fedakârlık ve annelik gibi kavramlarla ilişkilendirilerek görünmez kılınmıştır. Feminist iktisat ise tam da bu noktada temel bir soru sorar: Ekonominin varlığını mümkün kılan bakım emeği neden ekonomik sistemin dışında tutulmaktadır?

Silvia Federici'nin 1975 yılında kaleme aldığı *Wages Against Housework* (Ev İşlerine Karşı Ücret) metni, bakım emeğinin ücretlendirilmesini yalnızca ekonomik bir talep olarak değil, kadınların ezilmesine karşı politik bir mücadele olarak ele alır. Federici'ye göre ev içi emeğin ücretsiz olması, kadınların ekonomik bağımlılığını pekiştirirken kapitalist üretim sisteminin maliyetlerini de görünmez biçimde kadınlara yüklemektedir. Bu nedenle bakım emeğinin ücretlendirilmesi, kadınların emeğinin tanınması ve ekonomik ilişkilerdeki güç eşitsizliklerinin sorgulanması açısından dönüştürücü bir potansiyel taşır.

Nancy Fraser ise bakım krizini kapitalizmin yapısal çelişkilerinden biri olarak tanımlar. Kapitalist ekonomi, varlığını sürdürebilmek için bakım emeğine bağımlıdır; ancak aynı zamanda bu emeği değersizleştiren ve bakımın gerçekleştirilebilmesi için gerekli koşulları aşındıran bir sistem yaratır. Kadınların ücretli istihdama katılımı artarken bakım sorumluluklarının aynı ölçüde yeniden dağıtılmaması, kadınlar açısından çifte iş yükünü beraberinde getirir. Dolayısıyla bakım krizi, bireylerin zamanlarını yönetememesinden değil, bakımın toplumsal örgütlenişindeki eşitsizliklerden kaynaklanır.

Bakım emeğinin ücretlendirilmesi, kadınların ekonomik bağımsızlığını güçlendirebilir, sosyal güvenceye erişimlerini artırabilir ve yaşamları üzerindeki karar alma güçlerini destekleyebilir. Bununla birlikte bakım hizmetlerinin kamusal yatırımlarla yaygınlaştırılması, kadınların üzerindeki ücretsiz bakım yükünün azaltılmasına ve kadınların ücretli istihdama, eğitime, siyasete ve toplumsal yaşama daha eşit koşullarda katılmalarına katkı sağlayabilir.

Bakım ekonomisine yapılan yatırımlar, hem toplumun yarısını oluşturan kadınlar hem de toplumun bütünü için ekonomik ve sosyal faydalar yaratma potansiyeline sahiptir. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) 2022 yılında yayımladığı araştırmaya göre, kapsamlı bakım politikalarına yapılacak yatırımlar 2035 yılına kadar dünya genelinde yaklaşık 300 milyon istihdam olanağı yaratabilir. Bu yatırımlar, kadınların istihdamını artırmanın yanı sıra bakım hizmetlerinin niteliğini ve erişilebilirliğini de güçlendirebilir.

Ancak feminist bir dönüşüm için bakım emeğinin yalnızca piyasada ücretli bir hizmete dönüşmesi yeterli değildir. Bakım hizmetlerinin düşük ücretli, güvencesiz ve çoğunlukla göçmen ya da yoksul kadınların emeğine dayalı biçimde örgütlenmesi, mevcut eşitsizlikleri yeniden üretebilir. Bu nedenle bakım emeğinin

ücretlendirilmesi; insana yakışır ücret, sosyal güvence, örgütlenme hakkı, erişilebilir ve kaliteli kamusal bakım hizmetleri ve bakım sorumluluklarının toplumun tüm kesimlerince eşit paylaşılmasıyla birlikte ele alınmalıdır.

Kadınların özgürleşmesi, bakım emeğinin görünmez ve karşılıksız bir yük olmaktan çıkarılmasıyla doğrudan ilişkilidir. Bakım krizinin kalıcı çözümü ise yalnızca kadınların emeğine ekonomik bir karşılık verilmesinde değil, bakımın bireysel bir kadın sorumluluğu olmaktan çıkarılarak kolektif ve kamusal bir sorumluluk olarak yeniden örgütlenmesinde yatmaktadır. Feminist iktisadın önerdiği dönüşüm, ekonomiyi yalnızca üretim ve büyüme üzerinden değil, yaşamın sürdürülmesi, eşitlik ve toplumsal refah üzerinden yeniden düşünmeyi gerektirir.

Bakım emeğini merkeze alan bir ekonomik düzen, kadınların özgürleşmesinin olduğu kadar daha eşitlikçi ve sürdürülebilir bir toplumun da temel koşullarından biridir.

Kaynaklar

- Federici (1975), Wages Against Housework
- Fraser (2016), Contradictions of Capital and Care, New Left Review 100
- ILO (2018), Care Work and Care Jobs for the Future of Decent Work
- ILO (2022), De Henau, Costs and Benefits of Investing in Transformative Care Policy Packages
- UN Women (2026), Care, Climate and a Just Transition: Guidance Note